PRIMENA INTERNE REVIZIJE KAO NOVOG NAČINA POSLOVANJA U SAVREMENIM DRUŠTVENO-EKONOMSKIM ODNOSIMA U REPUBLICI SRBIJI***

Sažetak: *Interna revizija svojim postojanjem omogućava top menadžmentu preduzeća da poboljša poslovno odlučivanje u smislu povećanja sigurnosti donošenja poslovne odluke. Nov način poslovanja u sklopu ukupnih društveno-ekonomskih odnosa koji se vladaju u privredi tranzicione zemlje zahtevaju nova i savremena rešenja pomoću kojih će se osnažiti krupne poslovne odluke top menadžmenta. Interna revizija u svom novom kontekstu egzistiranja u preduzećima zasniva se na: realnom planiranju poslova interne revizije, uzimanju svakog segmenta poslovanja kao dela celine poslovanja, polazište u konstruktivnom pristupu internoj reviziji, redovnom izveštavanju top menadžmenta, kao i davanju predloga top menadžmentu za sprovođenje akcija na osnovu izveštaja internog revizora. U ovom radu autori su posebnu pažnju posvetili analizi interne revizije u uslovima realnog funkcionisanja preduzeća. Osim toga, autori ističu da nov pristup internoj reviziji podrazumeva prihvatanje svih faza interne revizije u preduzeću, a koja proističu iz ovlašćenja internog revizora i usvojenog plana rada internog revizora.*

Gljučne reči: *interna revizija, faze interne revizije, odluka menadžmenta*

* Docent, Fakultet za poslovne studije, Megatrend Univerzitet; jelena.vitomir1@gmail.com

** Docent, Fakultet za bankarstvo, osiguranje i finansije, Beogradska bankarska akademija; sonjat984@gmail.com

*** Rad je rezultat projekta Budućnost poslovanja u Srbiji, u saradnji sa Pravnim fakultetom, Megatrend univerziteta (FPSBPS).

1. Uvod

Osnovna za obavljanja interne revizije u preduzeću treba da proizilazi iz prethodno osnovane interne revizije u preduzeću¹. Suštinski to podrazumeva da se ista osniva odlukom top menadžmenta preduzeća².

Interni revizor deluje u preduzeću i svojim profesionalnim angažovanjem, a u okviru novog pristupa internoj reviziji treba da doprinese unapređenju poslovanja preduzeća.

Profesionalna etika je vodilja u radu internog revizora i isti treba da vodi računa da u okviru svog delovanja, poslovanje interne revizije uradi u skladu sa kodeksom profesionalne odgovornosti uvažavajući i sledeće:

- Treba da pažljivo planira i obavlja svaku internu reviziju za koju je dobio ovlašćenje top menadžmenta,
- Treba da odrediti fokus aktivnosti u vršenju posla internog revizora,
- Treba da planira i predloži top menadžmentu iznos troškova interne revizije po konkretnom poslu interne revizije,
- Treba da uzme u obzir ukupne i pojedinačne rizike u vršenju posla interne revizije po nalogu top menadžmenta,
- Treba da odredi značaj rizika po izvršenoj internoj reviziji,
- Treba da svaki element interne revizije sagleda kao deo celine koji se dostavlja top menadžmentu u vidu izveštaja o radu internog revizora,
- Treba da usvoji konstruktivan i pozitivan pristup internoj reviziji,
- Treba da redovno izveštava top menadžment putem dostavljanja izveštaja o svakoj pojedinačnoj internoj reviziji koju je uradio,
- Treba da obezbedi uslove da se u preduzeću usvoje preporuke koje je ustanovio interni revizor i koje se nalaze u pisanoj formi u izveštaju o obavljenoj internoj reviziji, a koji se dostavlja top menadžmentu preduzeća.

Autori ističu da se interna revizija obavlja u veoma heterogenim preduzećima^{3,4,5}, kao i to da se u periodu koji prethodi internoj reviziji, sam interni revizor treba da dostavi validno obaveštenje u preduzeću da će se izvršiti interna revizija u preduzeću. Osim toga interni revizor treba da naglasi u kom delu preduzeća će

¹ Ljutić, B, (2014): *Finansijsko računovodstvo: alati za donošenje poslovnih odluka*, Fimek, Novi Sad.

² Cantino, V, (2009): *Korporativno upravljanje, merenje performansi i normativna usaglašenost sistema internih kontrola*, Data Status, Beograd.

³ Eremić-Đodić, J., (2005): *Implementacija B2B modela na primeru javnog preduzeća*. Anali 59-67.

⁴ Majstorović, A, Milojević, I, (2008): *Računovodstvo*, Fimek, Novi Sad.

⁵ Gritsenko, I, Skorba, A, (2015): *Internal business control of service quality costs: managerial aspect*, Actual problems of economics, No. 3, Kiev.

izvršiti internu reviziju, kog dana, koliko će trajati sama interna revizija i sve ostalo što je od važnosti za nesmetan rad internog revizora u okviru prve faze pripreme interne revizije u preduzeću.

Važno je istaći da interni revizori treba da izvrše i preliminarni pregled unutar preduzeća i to neposredno pre nego što se održi prvi sastanak između internog revizora i top menadžmenta. U okviru trajanja prvog sastanka između pomenutih subjekata potrebno je da se obelodani da će se interna revizija obaviti u prostoru samog preduzeća ili njegovog naznačenog dela.

Cilj tako opisanog toka vršenja interne revizije bi bio da se interni revizor uveri u funkcionalnost dela preduzeća, a potom da na osnovu revizorskog uverenja napravi izveštaj o izvršenoj internoj reviziji u kojem će dati preporuke top menadžmentu u kojima će izložiti uočene nepravilnosti i propuste u radu preduzeća.

Interni revizor u okviru prve faze sprovođenja interne revizije vrše i sledeće poslove:

- usklađivanje ciljeva interne revizije sa opštim ciljem poslovanja preduzeća,
- usklađivanje obima interne revizije i očekivanog ukupnog rizik po poslovanje preduzeća,
- usklađivanje ciljnih datuma poput završetka svake etape interne revizije i
- usklađivanje poslova internog revizora koji će raditi na konkretnoj internoj reviziji, kao i toga ko će biti zadužen za nadgledanje obavljenog posla interne revizije, kao i to ko će oceniti kvalitet obavljenog posla internog revizora u smislu obavljenog rada internog revizora.

Autori ističu da se u preduzećima u kojima se interna revizija vrši prvi put, neophodno je izvršiti procenu rizika kako bi se moglo evidentirati koja su mesta u preduzeću kritična i koja imaju veći rizik po poslovanje preduzeća, kao i to koliko često će biti rađeni poslovi interne revizije po određenim oblastima i delovima preduzeća.

Osim toga posao internog revizora treba posmatrati u okviru godišnjeg plana aktivnosti internog revizora, ali i u okviru srednjoročnog i dugoročnog plana kojeg usvaja top menadžment na predlog internog revizora.

2. Priprema interne revizije u preduzećima koja su se opredelila za implementaciju interne revizije

Priprema interne revizije je jedan od bitnih poslova kojeg treba da uradi interni revizor u okviru poslova koji se definišu kao poslovi pripreme i početka vršenja posla interne revizije u preduzeću^{6, 7, 8}.

Aktivnosti u vezi pripreme posla izvršenja interne revizije u preduzeću autori su prikazali u vidu prikaza slike 1.

Izvor: Autori (2020).

Slika 1: Aktivnosti u sklopu priprema posla interne revizije u preduzeću.

3. Korišteni materijal i sprovedene metode istraživanja

U ovoj fazi je pripreme interne revizije, interni revizori treba da obave preliminarne razgovore sa top menadžmentom i rukovodiocima nadležnim za sektor koje će biti predmet interne revizije kako bi se:

- razmotrili ciljevi konkretne interne revizije koja treba da se uradi u preduzeću, a na osnovu dobijenog ovlašćenja od top menadžmenta koje je uručeno internom revizoru;

⁶ Radović, M., Vitomir, J., Popović, S. (2021): *Kretanje dokumentacije u sklopu revizijskog izveštavanja top menadžmenta poljoprivrednog preduzeća*, Poljoprivredna tehnika, Print ISSN 0554-5587 Online eISSN 2406-1123 UDK 631 (059), DOI: 10.5937/POLJTEH2101001V, str. 47-53.

⁷ Sedlak, O., Jovin, S., Pejanović, R., Ćirić, Z. and Eremić-Đodić J., (2016): *Access to finance micro, small and medium business units in Serbian agribusiness*. Ekonomika poljoprivrede, 1219-1233.

⁸ Stanišić, M. (2006): *Modeli interne kontrole*, Računovodstvo, br.9-10, Beograd.

- razmotrili i otkrili eventualni očekivani rizici koje mogu pratiti poslove vršenja konkretne interne revizije u preduzeću;
- stekli opšti stavovi po pitanju vršenja dužnosti, odgovornosti i linije izveštavanja među zaposlenim u preduzeću a što može suštinski uticati na kvalitet sticanja revizorskog uverenja po pitanju obavljanja konkretne interne revizije u preduzeću;
- razmotrili potencijalni problemi u vršenju konkretne interne revizije u preduzeću;
- usaglasio obim vršenja interne revizije u preduzeću;
- usaglasili ciljevi (pre svega) interne kontrole koji će biti definisani u planu konkretne interne revizije u preduzeću;
- dogovorili oko okvirnog vremenskog plana trajanja konkretne interne revizije koja se vrši u preduzeću;
- usaglasili oko okvirnog plana datuma završetka konkretne interne revizije koja se obavlja u preduzeću;
- objasnili procesi izveštavanja u toku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću;
- precizirala struktura prelaznog izveštavanja top menadžmenta o vršenju konkretne interne revizije u preduzeću;
- precizirala struktura nacrt izveštaja konkretne interne revizije koja se obavlja u preduzeću;
- precizirala struktura konačnog izveštaja o obavljenoj konkretnoj internoj reviziji u preduzeću;
- precizirala i utvrdila opšta strategiju upravljanja rizicima⁹, a koji se odnose na usvojene bitne delove izveštavanja internog revizora o konkretnoj internoj reviziji u preduzeću.

4. Značaj obavljanja kontrole u postupku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću i očekivanja naručioca interne revizije od kontrole koje su već bile sprovedene u preduzećima

Značaj obavljanja kontrole u postupku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću treba posmatrati kao jedan od sigurnosnih mehanizama u postupku donošenja uverenja o konkretnoj internoj reviziji od strane internog revizora. Po tom pitanju postoje velika očekivanja od strane naručioca¹⁰ za čije se potrebe vrši konkretna interna revizija, jer naručilac interne revizije želi da dobije siguran izveštaj o urađenoj internoj reviziji u preduzeću.

⁹ Popović, S., (2015): *Implementacija heterogenih rizika u radu interne revizije*, Revizor No. 69.

¹⁰ Lončar, M. (2020): *Značaj koncepta „azijskih vrednosti” za savremene političke sisteme istočne i jugoistočne Azije*, Megatrend revija - Megatrend review, Vol. 17, No 2, 2020: 65-78.

Suštinski se može istaći da je vršenje kontrole u svim fazama vršenja konkretne interne revizije u preduzeću od velike važnosti za stanovišta vršenja sigurnosti svake interne revizije koja se obavlja u preduzeću od strane internog revizora. Osim toga treba uvažiti i značaj realnog pristupa vrednovanju u samom preduzeću¹¹.

Da bi se prikazao sam značaj vršenja kontrole u procesu obavljanja svake pojedinačne interne revizije u preduzeću autori su dali prikaz moguće šeme vršenja kontrole koja se vrši u velikom broju heterogenih preduzeća u Republici Srbiji.

Da bi dali prikaz napred rečenog autori su u vezi zadatih ciljeva vršenja interne revizije dali prikaz značaja ciljeva interne revizije u postupku vršenja konkretne interne revizije u vidu prikaza na slici 2.

Izvor: Autori (2021).

Slika 2: Ciljevi obavljanja kontrole u postupku vršenja interne revizije u preduzeću.

Istaknuti ciljevi sistema obično se u nacrtu izveštaja o urađenoj internoj reviziji kao i u završnom dokumentu koji prati završetak konkretne interne revizije mogu nalaziti kao deo objašnjenja top menadžmentu u sklopu dobijanja revizorskoj uverenja o konkretnoj urađenoj internoj reviziji u preduzeću.

Suštinski se može reći da su ciljevi interne revizije koji su definisani na početku rada interne revizije veoma različiti i u okviru vršenja samog posla konkretne interne revizije operativno se razrađuju u skladu sa datim vremenom vršenja interne revizije i opštem principu ekonomičnosti vršenja interne revizije u preduzeću.

¹¹ Rodić, J., Filipović, M., (2010): *Procena vrednosti preduzeća*, Asimex doo, Beograd.

Utvrđeni ciljevi u konkretnoj internoj reviziji u preduzeću predstavljaju deo aktivnosti na koje treba da obrati pažnju interni revizor u sklopu obavljanja posla vršenja celokupne konkretne interne revizije u preduzeću.

Ona se sprovodi na bazi datog ovlašćenja top menadžmenta i na osnovu uručenog ovlašćenja internom revizoru. U njemu se definiše predmet interne revizije odnosno vrši se konkretizacija aktivnosti koje treba da sprovede interni revizor preduzeća.

Značaj obavljanja kontrole¹² je izričit.

U postupku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću može se prikazati i šematski, prikaz mogućih uticaja, a u radu su autori i dali prikaz postupka donošenja odluka top menadžmenta i mogućih uticaja interne revizije, na slici broj 3.

Izvor: Autori (2021).

Slika 3: Faze u vršenju posla konkretne interne revizije u preduzeću.

¹² Vitomir, J., Tomaš-Miskin, S., Ivić, M., Popović, S. (2020): *Implementation of the Tender by the Municipal Service Administration from the Aspect of Management in the Municipalities of the Republic of Serbia*, Lex Localis – Journal of Local Self-Government, 8(3), 469 – 486.

5. Utvrđivanje ciljeva kontrola u postupku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću

Obavljanje poslova konkretne interne revizije u preduzeću treba da bude urađeno na takav način da se većina definisanih relevantnih ciljeve kontrole i suštinski urade u postupku obavljanja interne revizije (konkretne interne revizije u preduzeću).

U postupku vršenja interne revizije treba obezbediti uslove^{13, 14, 15}, da interni revizor može da obavi internu reviziju na način da se uvažavaju svi zacrtani ciljevi u procesu obavljanja konkretne interne revizije u preduzeću.

Autori ističu da ciljevi kontrola treba da budu jasni i konkretni kako bi na osnovu njih nakon urađene obrade rezultata istraživanja od strane internih revizora isti mogli da donesu preporuke internog revizora i to: u sklopu, prvo nacrtat izveštaja internog revizora a potom i u okviru završnog dokumenta, tj. u okviru konačnog izveštaja internog revizora koji se dostavlja top menadžmentu preduzeća da je urađena konkretna interna revizija u preduzeću.

Ostvarenje ciljeva kontrole prilikom izrade konkretne interne revizije u preduzeću treba da uključi sledeće aktivnosti:

- identifikovanje osnovnih poslova koji se obavljaju prilikom vršenja konkretne interne revizije u preduzeću;
- utvrđivanje ciljeva rukovodstva u pogledu svake grupe poslova koji prate konkretnu internu reviziju u preduzeću; i
- definisanje ciljeva kontrola koje omogućuju da se ostvare ciljevi top menadžmenta u pogledu osnovnih zacrtanih aktivnosti u preduzeću.

Osim toga, interni revizori u svom radu koji se odnosi na obavljanje konkretne interne revizije u preduzeću mogu da primene sledeće kontrole koje će uključivati i pitanja:

- Da li je sistem kontrola adekvatno planiran?
- Da li su operacije kontrole adekvatno kontrolisane i nadgledane?
- Da li se vrši periodična provera sistema u preduzeću a koji se može dovesti u vezu sa vršenjem konkretne interne revizije u preduzeću?
- Da li se obezbeđuju odgovarajuće informacije vezane za upravljanje top menadžmenta unutar preduzeća?

¹³ Radović, M., Vitomir, J. & Popović, S. (2019): *The Importance of Implementation of Internal Audit in Enterprises Founded by the Republic of Serbia*, Lex localis-journal of local self-government, 17(4), 1001–1011.

¹⁴ Soltani, B. (2009): *Revizija, Međunarodni pristup*, Mate, doo, Zagreb.

¹⁵ Vitomir, J., Jokić, M., Popović, D., Popović, S. (2020). *The importance of real financial reporting and control in the process of overall company management*, TEMEL International Journal, Vol. 4. Iss. 2., p. 52-57.

Interni revizori u toku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću treba da obezbede postojanje realne povezanosti između rukovodioca pojedinih delova u preduzeću i internih revizora koji su odgovorni za vršenja poslova konkretne interne revizije u preduzeću a naročito sa definisanim ciljevima funkcionisanja u preduzeću i definisanim ciljevima kontrola koje je predložila interna revizija na početku postavke revizije u preduzeću top menadžmentu preduzeća.

Očekivane kontrole se mogu definisati za svaki deo konkretne interne revizije u preduzeću koju sprovode interni revizori, a koje treba da traže u procesu identifikovanja postojećih kontrola u preduzeću. Njihovo postojanje treba da pomogne samu ocenu postojećih kontrola u preduzeću.

Veoma je važno da se očekivane kontrole formiraju u optimalnom obimu vršenja revizija, kako bi sama interna revizija bila ekonomična i kako bi ista bila završena u planiranom vremenu.

U slučaju da se prilikom konkretne interne revizije u preduzeću ne mogu identifikovati ključne očekivane kontrole, postoji opasnost da će se interni revizori tokom vršenja konkretne interne revizije u preduzeću neće uspeti da identifikuju bitne kontrole koje mogu uticati na bitno poslovanje preduzeća. Na osnovu toga može se reći da se interna revizija u toku vršenja konkretne interne revizije u preduzeću¹⁶ treba da bude koncentrisana na procenu adekvatnosti i pouzdanosti ključnih kontrola koje se javljaju u toku redovnog poslovanja preduzeća.

Osim toga u postupku konkretne interne revizije u preduzeću mogu biti uključene i druge aktivnosti od značaja za obavljanje poslova interne revizije od strane internih revizora poput različitih finansijskih analiza, poput:

- praćenja računa prihoda i rashoda,
- kretanje izveštaja o distribuciji gotovine,
- praćenje budžetskih zahteva državnih organa prema pravnih licima u kojima se sprovodi interna revizija,
- utvrđivanje razlika između projektovanog i stvarnog finansijskog stanja,
- kontrole usaglašenosti sa zakonima i propisima,
- kontrole čuvanja podataka,
- mogućnost postojanja pronevera,
- nastanak eventualnih kriminalnih radnji i drugih analiza koje može zahtevati u svom radu interni revizor.

Pomenute aktivnosti u sklopu konkretne interne revizije u preduzeću predstavljaju samo deo ukupnih strategija koje se mogu preduzeti od strane internih revizora u procesu konkretne interne revizije u preduzeću.

¹⁶ Vitomir, J., Tomaš-Miskin, Slobodan Popović. S. (2021): *Značaj evidencije poljoprivredne opreme u upotrebi prema fer vrednosti sa stanovišta upravljanja u malim i srednjim preduzećima u tranzicionoj državi, - primer Republike Srbije*, Poljoprivredna tehnika, Print ISSN 0554-5587 Online eISSN 2406-1123 UDK 631 (059), DOI: 10.5937/POLJTEH2101001V

U toku postupka sprovođenja poslova interne revizije u preduzeću može se uočiti postojanje toka interne revizije koji se može predstaviti u vidu prikaza na slici 4, a što se u velikoj meri može primeniti na poslovanje velikog broja heterogenih preduzeća u Republici Srbiji.

Izvor: Autori (2021).

Slika 4: Tok prikupljanja informacija koje su bitne za vršenje konkretne interne revizije u preduzeću.

Efekti aktivnosti interne revizije najvidljiviji su u toku dostavljenih finansijskih izveštaja računovodstveno-finansijskog sektora top menadžmentu i to nakon urađene konkretne interne revizije u preduzeću. Osim toga, finansijsko izveštavanje preduzeća je prisutno i u toku redovnog izveštavanja državnih organima nakon urađene konkretne interne revizije u preduzeću.

U svom radu interni revizori primenjuju i različita testiranja, koriste metode prikupljanja uzoraka ali i druge metode kako bi otkrili eventualne slabosti u funkcionisanju preduzeća.

Autori ističu da se na kraju završetka posla konkretne interne revizije u preduzeću od strane internih revizora vrši se isticanje uočenih propusta u radu preduzeća i interni revizori vrše prezentaciju osnovnih predloga poboljšanja rada top menadžmenta koje isti može da primeni u kratkom roku nakon urađene interne revizije. Cilj takve prezentacije slabosti poslovanja preduzeća vrši se sa ciljem ispravljanja i korigovanja dosadašnjeg poslovanja preduzeća, a sve u cilju što boljeg i optimalnijeg poslovanja preduzeća u narednom periodu.

U izveštaju o izvršenoj konkretnoj internoj reviziji u preduzeću, interni revizor daje preporuke top menadžmentu u smislu poboljšanja budućeg poslovanja preduzeća. Top menadžment treba iste da se sa naročitom pažnjom uvaži, te da preduzme mere pomoću kojih bi mogao da unapredi buduće poslovanje preduzeća.

U takvom posmatranju realnog poslovanja u preduzećima treba da se na pravi način uvaži pitanje ostvarivanja realne interne kontrole koje je suštinski vrlo povezano sa primenom najrazličitijih oblika standarda u poslovanju preduzeća.

6. Unapređenje ukupne analize u preduzeću kao novina u savremenim uslovima poslovanja preduzeća koje ima uvedenu internu reviziju

Mogući opšti prikaz uticaja interne revizije i ukupne analize poslovanja u preduzeću autori daju u vidu prikaza slike 5.

Izvor: Autori (2021).

Slika 5: Prikaz veze rada internog revizora i osnovnih uticaja na poslovanje preduzeća.

Unapređenje ukupne analize u preduzeću prvenstveno se posmatra kao analiza pre svega finansijske analize u preduzeću. To je ujedno i suštinska novina u poslovanju preduzeća u savremenim uslovima poslovanja i u velikoj meri zavisi od zacrtanih ciljeva koji su definisani prilikom postavki vršenja poslova konkretne interne revizije u preduzeću.

Unapređenje ukupne analize je osnova za uspešno obavljanje posla interne revizije u preduzeću. Takvo unapređenje može u velikoj meri zavisiti od prenetih ovlašćenja top menadžmenta na internog revizora, gde je data precizirana suština obavljanja konkretne interne revizije u preduzeću.

Poslovanje preduzeća suštinski zavisi od korišćenja ukupnih resursa kojim raspolaže preduzeće, a osnovni uticaji na vršenje poslova interne revizije dato je u prikazu tabele 5 kojeg su dali autori ovog rada.

Osim toga interni revizori u inovativnom pristupu internoj reviziji koja se obavlja u preduzećima mogu da koriste alatke upravljanja rizicima u preduzećima.

Interni revizori u svom pristupu obavljanja konkretne interne revizije u preduzeću u skladu sa dogovorom o vršenju interne revizije i rada top menadžmenta treba da prate realne rizike po poslovanje preduzeća.

Praćenje nekih od bitnih rizika po poslovanje preduzeća može da bude putem:

1. visine akumulirane štednje i sklonosti ka štednji;
2. razvijenosti i efikasnosti bankarskog sektora, jer što je on razvijeniji, u mogućnosti je da prikupi više sredstava, a što je efikasniji, u mogućnosti je da ih kvalitetnije plasira;
3. uticaja poreske politike (putem poreske stope) na štednju;
4. razvijenosti i rasprostranjenosti dugoročnih hartija od vrednosti;
5. razvijenosti i rasprostranjenosti berzi za trgovinu dugoročnim hartijama od vrednosti, uslov da dugoročno uloži sredstva bez mogućnosti da, po potrebi na berzi, brzo i lako ponovo do njih dođe, je takav kakav bi malo koji investitor bio spreman da prihvati;
6. efikasnosti tržišta novca, jer što je ono efikasnije, lakše se dolazi do likvidnih sredstava neophodnih za tekuće potrebe;
7. političke, ekonomske i monetarne stabilnosti, jer se bez njih rizici naglo uvećavaju, što zbog prirodne averzije vlasnika prema riziku odvraća imaoce kapitala da ga plasiraju;
8. razvijenosti i transparentnosti tržišnog ambijenta

7. Zaključak

Primena interne revizije kao novog načina poslovanja u savremenim društveno-ekonomskim odnosima u Republici Srbiji je u direktnoj vezi sa donesenom odlukom top menadžmenta da ovlasti internog revizora da za potrebe naručioca posla (preduzeća) uradi konkretnu internu reviziju u preduzeću.

U radu interne revizije se koriste brojne finansijske analize i one mogu da posluže internim revizorima da u okviru vršenja interne revizije donesu kvalitetne i primerene preporuke top menadžmentu u okviru izveštavanja top menadžmenta o sprovedenoj internoj reviziji u preduzeću. Takav pristup internoj reviziji se sprovodi sa ciljem poboljšanja ukupnog poslovanja u preduzeću a sve to se sprovodi sa ciljem ostvarivanja validnog poslovnog rezultata preduzeća.

Interna revizija koja se vrši u konkretnoj reviziji dela poslovanja preduzeća treba da bude kontinuiran proces, i u skladu sa datim ovlašćenjem top menadžmenta prema internom revizoru. Cilj svih prezentovanih aktivnosti koje su suštinski inovativne u odnosu na dosadašnju praksu odlučivanja u preduzećima je povećanje sigurnosti poslovnog odlučivanja u procesima redovnog poslovanja preduzeća.

U tom kontekstu ova studija autora može da posluži kao prikaz realnog poboljšanja poslovanja preduzeća i suštinski predstavlja nov pristup i doprinos autora koji govori o novom modalitetu poboljšanja poslovanja u preduzećima koja su uvela internu reviziju u redovno poslovanje.

Rezultat rada interne revizije može se videti u kratkom roku nakon obavljene interne revizije ukoliko top menadžment primeni date preporuke u procesu donošenja validnih poslovnih odluka u poslovanju preduzeća. Osim toga doprinos autora je u tome što su istakli značaj realnog prikaza uočenih nepravilnosti u poslovanju preduzeća uz uvažavanje struke interne revizije kao praktičnog primenljivog sistema poboljšanja poslovanja u preduzećima. Osim toga autori su u okviru novog pristupa u radu interne revizije istakli i praktični značaj pravilnog definisanja predloženih ciljeva u postupku sprovođenja interne revizije u preduzeću.

Literatura

- Cantino, V, (2009): *Korporativno upravljanje, merenje performansi i normativna usaglašenost sistema internih kontrola*, Data Status, Beograd.
- Gritsenko, I, Skorba, A, (2015): *Internal business control of service quality costs: managerial aspect*, Actual problems of economics, No. 3, Kiev.
- Eremić-Đodić, J., (2005): *Implementacija B2B modela na primeru javnog preduzeća*. Anali 59-67.
- Lončar, M. (2020): *Značaj koncepta „azijskih vrednosti” za savremene političke sisteme istočne i jugoistočne Azije*, Megatrend revija - Megatrend review, Vol. 17, No 2, 2020: 65-78.
- Ljutić, B, (2014): *Finansijsko računovodstvo: alati za donošenje poslovnih odluka*, Fimek, Novi Sad.
- Majstorović, A, Milojević, I, (2008): *Računovodstvo*, Fimek, Novi Sad.
- Popović, S., (2015): *Implementacija heterogenih rizika u radu interne revizije*, Revizor 69/2015.
- Radović, M., Vitomir, J., Popović, S. (2021): *Kretanje dokumentacije u sklopu revizijskog izveštavanja top menadžmenta poljoprivrednog preduzeća*, Poljoprivredna tehnika, Print ISSN 0554-5587 Online eISSN 2406-1123 UDK 631 (059), DOI: 10.5937/POLJTEH2101001V, str. 47-53.
- Radović, M., Vitomir, J. & Popović, S. (2019): *The Importance of Implementation of Internal Audit in Enterprises Founded by the Republic of Serbia*, Lex localis-journal of local self-government, 17(4), 1001–1011.
- Rodić, J., Filipović, M., (2010): *Procena vrednosti preduzeća*, Asimex doo, Beograd.
- Sedlak, O., Jovin, S., Pejanović, R., Ćirić, Z. and Eremić-Đodić J., (2016): *Access to finance micro, small and medium business units in Serbian agribusiness*. Ekonomika poljoprivrede, 1219-1233.

- Soltani, B, (2009): *Revizija, Međunarodni pristup*, Mate, doo, Zagreb.
- Stanišić, M, (2006): *Modeli interne kontrole*, Računovodstvo, br.9-10, Beograd.
- Vitomir, J., Tomaš-Miskin, S., Ivić, M., Popović, S. (2020): *Implementation of the Tender by the Municipal Service Administration from the Aspect of Management in the Municipalities of the Republic of Serbia*, Lex Localis – Journal of Local Self-Government, 8(3), 469 – 486.
- Vitomir, J., Jokić, M., Popović, D., Popović, S. (2020). *The importance of real financial reporting and control in the process of overall company management*, TEMEL International Journal, Vol. 4. Iss. 2., p. 52-57.
- Vitomir, J., Tomaš-Miskin, Slobodan Popović. S. (2021): *Značaj evidencije poljoprivredne opreme u upotrebi prema fer vrednosti sa stanovišta upravljanja u malim i srednjim preduzećima u tranzicionoj državi, - primer Republike Srbije*, Poljoprivredna tehnika, Print ISSN 0554-5587 Online eISSN 2406-1123 UDK 631 (059), DOI: 10.5937/POLJTEH2101001V

APPLICATION OF INTERNAL AUDIT AS A NEW WAY OF DOING BUSINESS IN MODERN SOCIO-ECONOMIC RELATIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: *With its existence, internal audit enables the top management of the company to improve business decision-making in terms of increasing the security of making business decisions. The new way of doing business within the overall socio-economic relations that prevail in the economy of the transition country requires new and modern solutions that will strengthen major business decisions of top management. Internal audit in its new context of existence in companies is based on: realistic planning of internal audit, taking each business segment as part of the business, starting point in a constructive approach to internal audit, regular reporting to top management, and giving suggestions to top management to implement actions on based on the internal auditor's report. In this paper, the authors paid special attention to the analysis of internal audit in the conditions of real functioning of the company. In addition, the authors point out that the new approach to internal audit implies the acceptance of all phases of internal audit in the company, which result from the authority of the internal auditor and the adopted work plan of the internal auditor.*

Keywords: *internal audit, stages of internal audit, management decision.*